

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-166>

УДК 339.9-044.922:004

ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВОГО БІЗНЕСУ У СТРУКТУРІ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

TRENDS, CHALLENGES AND PROSPECTS OF DIGITAL BUSINESS IN THE STRUCTURE OF THE MODERN GLOBAL ECONOMY

Грушовська Анна-Христина Віталіївна

здобувач ступеня магістра освітньо-професійної програми

«Міжнародні економічні відносини»,

Державний вищий навчальний заклад

«Ужгородський національний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8050-2149>**Цалан Мирослава Іванівна**

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин,

Державний вищий навчальний заклад

«Ужгородський національний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1878-1346>**Hrushovska Anna-Khrystyna, Tsalan Myroslava**

State Higher Educational Institution «Uzhhorod National University»

У статті досліджено актуальні тенденції розвитку цифрового бізнесу в глобальному масштабі, виявлено ключові виклики його функціонування та окреслено перспективи подальшого розвитку у структурі сучасного світового господарства. Проаналізовано процеси цифрової трансформації бізнес-моделей, ролі інновацій та економічного зростання через цифрові технології. Визначено нерозроблені раніше напрями, зокрема соціальні й регуляторні наслідки цифровізації, а також питання цифрової нерівності між регіонами. У статті досліджено глобальні тенденції цифровізації в сучасних умовах. Особливу увагу звернуто на виклики (кібербезпека, етика, регулювання, нерівність) та перспективні технології (штучний інтелект, блокчейн, IoT, зелена цифровізація). На основі проведеного аналізу зроблено висновки про необхідність міждисциплінарного підходу до цифровізації, а також окреслено ключові напрями майбутніх дослідницьких зусиль.

Ключові слова: цифровий бізнес, цифрова трансформація, інновації, глобалізація, світове господарство, кібербезпека, цифрова нерівність.

The article examines current trends in global digital business development, identifies principal challenges in implementation, outlines prospective paths for its evolution within the modern world economy. A comprehensive review of recent scientific publications and industry reports is conducted, highlighting issues in digital transformation of business models, the role of innovation, and economic growth driven by digital technologies. The authors pinpoint previously underexplored areas, including social and regulatory impacts of digitization, as well as regional digital inequality. The stated objective is to delineate the trajectory of digital business development, propose strategies to overcome challenges, and indicate avenues for future research. In the main discussion, the article addresses global digitalization trends, challenges (cybersecurity, ethics, regulation, inequality), and promising technologies (artificial intelligence, blockchain, IoT, green digitalization). Particular emphasis is placed on the interconnection between technological progress and sustainable development, highlighting the necessity of responsible digital transformation. The study also explores how digital ecosystems reshape competition, consumer behavior, and labor markets, creating both opportunities and risks for enterprises of various scales. Furthermore, it emphasizes the importance of digital literacy and institutional readiness as prerequisites for the effective implementation of innovative technologies. Based on the analysis, conclusions stress the necessity of an interdisciplinary approach to digitalization and propose key directions for forthcoming research efforts. The article also underscores the strategic role of collaboration between governments, businesses, and academic institutions in fostering digital resilience.

It concludes that long-term success in digital business depends not only on technological innovation but also on ethical accountability, effective governance, and continuous learning. This integrated approach enables societies to adapt to rapid digital change and ensure inclusive, sustainable global growth.

Keywords: digital business, digital transformation, innovation, globalization, global economy, cybersecurity, digital inequality.

Постановка проблеми. Цифрова трансформація набуває важливого значення у сучасному світовому господарстві. Вона змінює способи організації бізнесу, моделі взаємодії з клієнтами, структуру вартості та глобальні ланцюги створення продукції. У цьому контексті цифровий бізнес стає не просто одним із секторів економіки, а фундаментальною рушійною силою інновацій, конкурентоспроможності та стійкого розвитку держав.

Нині поряд із можливостями виникають численні проблеми, зокрема нерівність доступу до технологій, регуляторні бар'єри, загрози кібербезпеки, етичні питання обробки даних, обмежена цифрова інфраструктура в країнах, що розвиваються. З огляду на це, дослідження цифрового бізнесу виходить за межі вузько економічного підходу, воно охоплює технологічний, соціальний, правовий та геоекономічний виміри. Актуальність теми посилюється також практикою корпорацій, що інтенсивно інвестують у цифрові платформи. Наприклад, McKinsey у своєму «Technology Trends Outlook 2023» висвітлює головні технологічні тренди, що наразі змінюють індустрію [1].

Актуальність дослідження цифрового бізнесу у структурі сучасного світового господарства зумовлена стрімкою цифровізацією усіх сфер економічної діяльності та трансформацією глобальних ринків під впливом нових технологій. Розвиток електронної комерції, фінтеху, платформної економіки, штучного інтелекту та великих даних сприяє появі нових моделей створення вартості та інтеграції національних економік у глобальні ринки. Тому дослідження цифрового бізнесу є важливим для розуміння механізмів його впливу на економічне зростання, зайнятість, інноваційний розвиток і формування нових форм міжнародного співробітництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковою спільнотою розглянуто чимало аспектів цифрового бізнесу та трендів його розвитку у сучасному світі. Бібліометричне дослідження розвитку цифрового бізнесу, на основі виявлення основних тематичних кластерів описано у праці [2]. Зміну бізнес-моделі

під впливом технологій показано у дослідженні [5].

Проте до цих пір залишаються окремі аспекти розвитку цифрового бізнесу, які не отримали належної уваги наукової спільноти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не зважаючи на те, що вже існує значна база досліджень, деякі питання лишаються недостатньо розглянутими, зокрема соціальні наслідки цифровізації, регуляторні й правові аспекти, цифрова нерівність, питання кібербезпеки, інтеграція цифрового бізнесу та зелених технологій та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкрити основні тенденції розвитку цифрового бізнесу у світовому господарстві, ідентифікувати головні виклики та окреслити перспективні напрями його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобалізації цифровий бізнес стає ключовим чинником трансформації світового господарства, визначаючи напрями економічного розвитку, конкурентоспроможності та інноваційної активності країн. Цифровізація охоплює всі сфери підприємницької діяльності – від виробництва до фінансів, логістики та торгівлі, – формуючи нові бізнес-моделі, засновані на використанні великих даних, штучного інтелекту, хмарних технологій і електронної комерції. Водночас цей процес супроводжується низкою викликів, зокрема нерівномірністю цифрового розвитку регіонів і потребою у висококваліфікованих кадрах. Тому аналіз тенденцій, викликів і перспектив цифрового бізнесу має особливе значення для розуміння його ролі в структурі сучасного світового господарства. Сучасний цифровий бізнес розвивається надзвичайно динамічно, і його ключові тенденції відображають глибокі зміни у способах створення вартості, організації процесів та взаємодії з клієнтами. Однією з найпомітніших тенденцій є перехід до платформних моделей, коли саме цифрові платформи стають ядром бізнесу. Вони забезпечують взаємодію між постачальниками й споживачами, створюючи цілісні екосистеми продуктів і послуг. Такі компанії як Amazon, Uber, Alibaba побудували

свій успіх на об'єднанні мільйонів користувачів через єдину цифрову інфраструктуру.

Наступним важливим трендом є поширення моделей підписки та сервісів (subscription-based models). Сучасні споживачі все частіше віддають перевагу не володінню продуктом, а можливості користуватися ним постійно, сплачуючи лише за доступ або час використання. Це проявляється у форматах Software as a Service (SaaS), потокових сервісах (Netflix, Spotify) та навіть у сфері побутових послуг. Такий підхід забезпечує стабільний грошовий потік компаніям і підвищує лояльність клієнтів.

Паралельно з цим формується тенденція до активного використання великих даних (big data) та прийняття рішень на основі аналітики. Компанії збирають і аналізують великі масиви інформації, щоб точніше прогнозувати поведінку споживачів, оптимізувати бізнес-процеси та розробляти персоналізовані продукти. Це перетворює дані на стратегічний актив, який визначає успіх у конкурентній боротьбі.

Визначальною тенденцією сьогодення є також інтеграція штучного інтелекту (ШІ) та автоматизації процесів. Роботизовані системи, чат-боти, прогнозна аналітика й алгоритми машинного навчання стають повсякденною практикою у сфері обслуговування, логістики, фінансів і виробництва. Завдяки цьому бізнес підвищує ефективність, знижує витрати й покращує клієнтський досвід.

Невід'ємною складовою цифрової економіки стає розвиток Інтернету речей. Все більше пристроїв підключається до мережі, утворюючи взаємопов'язану систему, де дані безперервно передаються, аналізуються й використовуються для автоматичного прийняття рішень. Ця тенденція особливо важлива для «розумних» міст, транспорту та виробництва, що нині активно розвиваються.

Окремої уваги заслуговує використання блокчейну та децентралізованих технологій. Вони забезпечують прозорість, безпеку та надійність транзакцій, створюють умови для розвитку смарт-контрактів і цифрових валют. Такі рішення поступово змінюють фінансову систему та сприяють формуванню нових бізнес-моделей. Крім того, дедалі більшого значення набуває економіка спільного доступу (sharing economy), що ґрунтується на принципі обміну й спільного використання ресурсів. Платформи на кшталт Airbnb або BlaBlaCar демонструють, як цифрові рішення дозволяють ефективніше використовувати

наявні активи, одночасно створюючи нові можливості для заробітку.

Не менш важливою тенденцією є розвиток цифрової міжнародної торгівлі (cross-border e-commerce). Вона стирає кордони між країнами, відкриваючи глобальні ринки навіть для малих і середніх підприємств. Цифрові технології роблять експорт товарів і послуг доступнішим, стимулюючи міжнародну інтеграцію та економічне зростання.

Паралельно активно розвивається зелена цифровізація, яка поєднує екологічні підходи з цифровими технологіями. Цифровий моніторинг енергоспоживання, «розумні» мережі та оптимізація енергетики дозволяють компаніям одночасно підвищувати ефективність та дбати про екологію, що стає важливим конкурентним фактором у сучасному бізнесі. Сюди абзац переставила.

Важливо підкреслити, що сучасні тенденції розвитку цифрового бізнесу взаємопов'язані й формують нову архітектуру світової економіки, у якій гнучкість, інноваційність і технологічна грамотність стають ключовими умовами успіху. Технологічні тренди 2023 року (cloud, AI, data, цифрова платформа), за даними McKinsey, мають значний вплив на індустрію [Ошибка! Источник ссылки не найден.]. Xiaoming Zhu, Bingying Song, Yingzi Ni, Yifan Ren та Rui наголошують на інноваційній моделі як рушійній силі змін. При цьому акцент робиться не лише на впровадженні нових технологій, а й на трансформації бізнес-процесів, організаційних структур і корпоративної культури.

Важливо зауважити, що інновації стають ключовим чинником конкурентоспроможності, адже дозволяють компаніям швидше реагувати на виклики ринку, оптимізувати витрати та створювати нові ціннісні пропозиції для споживачів. Цифровізація у цьому контексті розглядається як стратегічний ресурс, що змінює не лише економічну динаміку, а й соціальні взаємодії, відкриваючи простір для формування нових бізнес-моделей у глобальному масштабі [5].

Водночас активне впровадження цифрових технологій та інноваційних рішень супроводжується низкою викликів, що можуть обмежувати ефективність бізнесу та загрожувати стабільності його діяльності. Одним із найбільш актуальних ризиків є кібербезпека та захист даних. Цифровий бізнес уразливий до кібератак, зламів і витоків інформації, що може призводити до значних фінансових втрат і втрати довіри клієнтів.

Поряд із цим не менш важливою проблемою є цифрова нерівність. У країнах, що розвиваються, інтернет-інфраструктура та доступ до сучасних технологій часто обмежені, що ставить такі регіони у невідвигідне становище на глобальному ринку і зменшує їхню конкурентоспроможність.

Серйозним викликом стають регуляторні бар'єри та правові невизначеності. Законодавство не завжди встигає адаптуватися до швидких змін у цифровій сфері, а питання юрисдикції, захисту персональних даних (GDPR та інші стандарти), оподаткування цифрових платформ створюють додаткову невизначеність для бізнесу.

Не можна оминути й етичні питання та алгоритмічну відповідальність. Автоматизовані рішення та штучний інтелект можуть ухвалювати упереджені або дискримінаційні рішення. Забезпечення прозорості алгоритмів стає критично важливим.

Значним викликом є витрати на цифрову трансформацію та адаптацію персоналу. Малі та середні підприємства часто не мають достатніх ресурсів для модернізації, а навчання співробітників і зміна корпоративної культури потребують часу та фінансових інвестицій.

Все це вказує на те, що поряд із численними можливостями цифровий бізнес стикається з комплексом проблем і ризиків, що вимагають

системного підходу до управління, стратегічного планування та технологічної підготовки.

Розглядаючи проблеми та ризики цифрового бізнесу, важливо не лише перераховувати їхні види, але й системно підходити до їхньої оцінки та управління. На рисунку 1 наведено процес ідентифікації ризиків, який допомагає структурувати підхід до оцінки загроз у цифровому середовищі.

Важливим аспектом є те, що цифрові ризики та виклики не мають універсальних рішень – підходи мають враховувати національні контексти. Наприклад, питання захисту персональних даних в ЄС регулюється GDPR (це Регламент ЄС про захист даних (з англ. General Data Protection Regulation), який регулює, як організації можуть обробляти персональні дані людей в Європейському Союзі), тоді як в Україні та інших країнах регуляції можуть бути слабшими або менш деталізованими. Крім того, у різних державах існують відмінності у підходах до регулювання штучного інтелекту, кібербезпеки та цифрової інфраструктури. Це зумовлює необхідність міжнародної гармонізації стандартів і розвитку міждержавного співробітництва, адже глобальні цифрові процеси не обмежуються національними кордонами. У протилежному випадку зростає ймовірність фрагментації цифрового простору, що може уповільнити

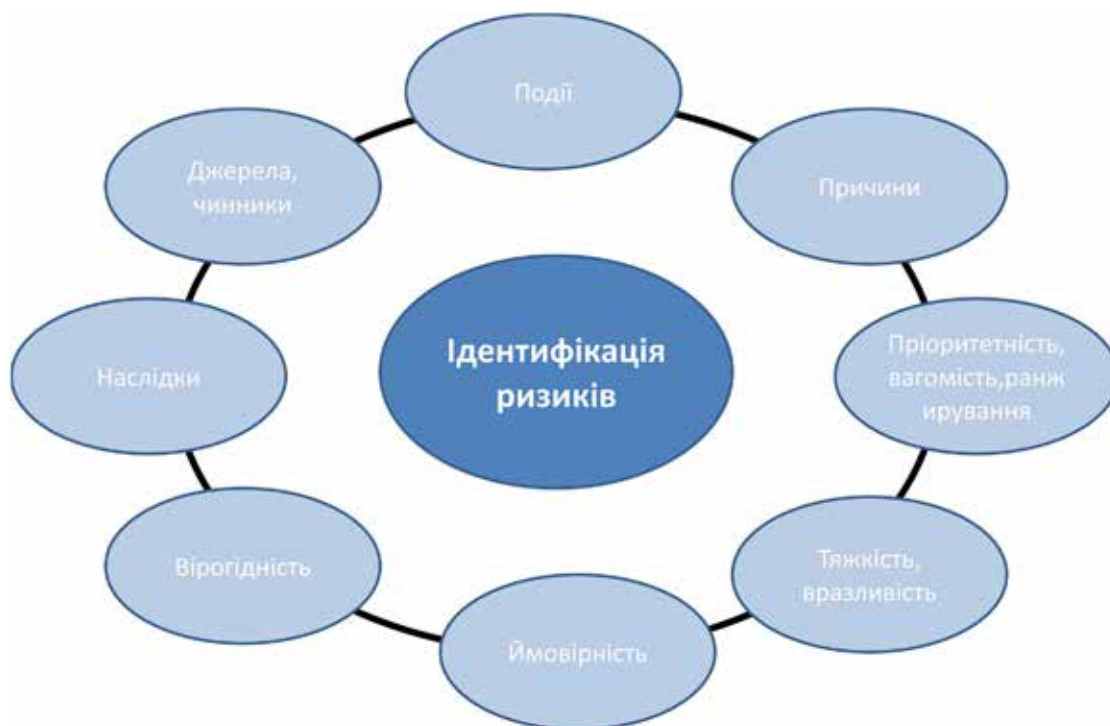

Рис. 1. Процес ідентифікації ризиків
Джерело: сформовано на основі [3]

інноваційний розвиток та посилити цифрову нерівність між країнами. Фрагментація цифрового простору відбувається, коли доступ до цифрових технологій, платформ та сервісів стає нерівномірним у різних регіонах або країнах через політичні, економічні чи технологічні бар'єри. Це може проявлятися у вигляді обмеженого доступу до глобальних інтернет-сервісів, різних стандартів обробки даних, різного рівня розвитку цифрової інфраструктури та законодавчих обмежень. Внаслідок такої фрагментації зменшується ефективність обміну знаннями та інноваційними рішеннями між країнами, створюються бар'єри для розвитку цифрової економіки та глобальних технологічних ланцюгів. Країни або регіони, що відстають у цифровому розвитку, ризикують залишитися ізольованими від глобальних ринків та інвестицій, що посилює цифрову нерівність. Крім того, фрагментація може ускладнити співпрацю у сфері кібербезпеки та стандартизації технологій, уповільнюючи темпи інновацій у світі в цілому.

Висновки. Таким чином, цифровий бізнес у світовому господарстві – це багатовимірне явище, яке трансформує як національну, так і світову економіку, корпорації та суспільство в цілому.

Сучасні цифрові тенденції чітко визначаються такими напрямками, як платформи, штучний інтелект, Інтернет речей, блокчейн та рішення, що базуються на аналізі даних. Існуючі виклики, зокрема питання кібербезпеки, цифрової нерівності, регуляторні обмеження та етичні аспекти, вимагають системного підходу, який виходить за межі чисто технологічних рішень. Такі перспективні напрями, зокрема як генеративний AI, зелена цифровізація та роз-

виток цифрових екосистем, мають потенціал радикально змінити бізнес-моделі та способи ведення підприємницької діяльності. Для успішної цифрової трансформації критично важливо мати сильну архітектуру бізнесу, забезпечити інтеграцію технологій, гнучкість процесів та безперервне навчання персоналу.

У перспективі доцільно зосередитися на широкому колі питань, що дозволяють глибше зрозуміти вплив цифровізації на бізнес і суспільство. Зокрема, важливо проводити дослідження на основі кейсів компаній у різних країнах, а також порівнювати регуляторні моделі різних держав, щоб визначити найефективніші підходи. Не менш значущим є вивчення впливу цифрової нерівності на конкурентоспроможність бізнесу та суспільства загалом, а також дослідження меж етики штучного інтелекту, включаючи розробку стандартів і аудит алгоритмів. Серед перспективних напрямів слід приділити увагу моделюванню можливостей поєднання зелених технологій із цифровим бізнесом, а також оцінці впливу цифровізації на ринок праці, формування нових професій і трансформацію освітніх програм. Важливо також досліджувати культурні й психологічні зміни в суспільстві під впливом цифрових технологій, зокрема трансформацію моделей комунікації та поведінки споживачів.

Таким чином, цифровий бізнес потребує комплексного міждисциплінарного вивчення, що поєднує економічний, правовий, соціологічний, технологічний та етичний підходи. Лише за умов такого інтегрованого аналізу можливо сформулювати цілісне бачення його впливу на глобальний розвиток та виробити практичні рекомендації для урядів, бізнесу і суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. McKinsey&Company. Case Studies. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/case-studies> (дата звернення: 20.09.2025).
2. Rodriguez-Vasquez JG, et al. Mapping trends in digital business research. 2025. URL: <https://www.nature.com/palcomms/>
3. ПАБУ. URL: <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/1858-biznes-ryzyky-shcho-potribno-znaty-audytoram>
4. Sanwal Hussain. Business Trends in Digital Era: A Review. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/366663853_Business_Trends_in_Digital_Era_A_Review
5. Lytvyn A. The evolution of business models in the digital age: trends and implications. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/388303040_The_evolution_of_business_models_in_the_digital_age_trends_and_implications
6. Тебенко В., Бігун В. (2024). Цифрова економіка як каталізатор інновацій. *Актуальні проблеми економіки*, № 9(279), с. 39–49.
7. Могильна Л. Вплив цифровізації на трансформацію міжнародних економічних відносин: основні тренди та розбіжності у світовому господарстві. *Економіка та суспільство*. 2025. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/index> (дата оформлення: 10.10.2020).

8. Майборода Г. І. Трансформація міжнародного бізнесу в умовах цифровізації. 2023. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a11cf096-d072-4375-beb1-41d61c13364a/content>
9. Bekh A. Фактори, які впливають на трансформацію світового ринку цифрових медіа. 2020.
10. Данкулинець В. В. Світова економіка в умовах впровадження цифрових технологій. 2024.
11. Omol E.J. Organizational digital transformation: from evolution to future. 2024.
12. O'Higgins D. Impacts of Business Architecture in the Context of Digital Transformation. 2023. URL: <https://arxiv.org/abs/2307.11895>
13. Kusetogullari A., et al. GenAI in Entrepreneurship: a systematic review. 2025. URL: <https://arxiv.org/abs/2505.05523>
14. Soni N., Sharma E.K., Singh N., Kapoor A. Impact of Artificial Intelligence on Businesses. 2019. URL: <https://arxiv.org/abs/1905.02092>
15. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2023 (Nosatov).
16. Тенденції цифрової трансформації у світовій економіці. 2023. URL: <https://www.researchgate.net/search>

REFERENCES:

1. McKinsey & Company (2025) McKinsey Digital – Case studies. Available at: <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/case-studies> (accessed October 23, 2025).
2. Rodriguez-Vasquez J. G., et al. (2025) Mapping trends in digital business research. Available at: <https://www.nature.com/palcommms/> (accessed October 23, 2025).
3. PABU (2025) Biznes ryzyky: shcho potribno znaty audytoram [Business risks: what auditors should know]. Available at: <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/1858-biznes-ryzyky-shcho-potribno-znaty-audytoram> (accessed October 23, 2025).
4. Sanwal Hussain (2022) Business Trends in Digital Era: A Review. Available at: https://www.researchgate.net/publication/366663853_Business_Trends_in_Digital_Era_A_Review (accessed October 23, 2025).
5. Lytvyn A. (2024) The evolution of business models in the digital age: trends and implications. Available at: https://www.researchgate.net/publication/388303040_The_evolution_of_business_models_in_the_digital_age_trends_and_implications (accessed October 23, 2025).
6. Tebenko V., Bigun V., Pochernina N. (2024) Tsifrova ekonomika yak katalizator innovatsii [Digital economy as an innovation catalyst]. (in Ukrainian). (*Place and publisher not provided in source data.*)
7. Mohylina L. (2025) Vplyv tsyfrovyzatsii na transformatsiyu mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn: osnovni trendy ta rozbizhnosti u svitovomu hospodarstvi [The impact of digitalization on the transformation of international economic relations: main trends and divergences in the world economy]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/index> (accessed October 23, 2025).
8. Mayboroda H. I. (2023) Transformatsiya mizhnarodnogo biznesu v umovakh tsyfrovyzatsii [Transformation of international business under digitalization]. Available at: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a11cf096-d072-4375-beb1-41d61c13364a/content> (accessed October 23, 2025).
9. Bekh A. (2020) Faktory, yaki vplyvayut na transformatsiyu svitovoho rynku tsyfrovykh media [Factors affecting the transformation of the global digital media market]. (in Ukrainian). (*Place and publisher not provided in source data.*)
10. Dankulynets V. V. (2024) Svitova ekonomika v umovakh vprovadzhennya tsyfrovykh tekhnolohiy [World economy under digital technology adoption]. (in Ukrainian). (*Place and publisher not provided in source data.*)
11. Omol E. J. (2024) Organizational digital transformation: from evolution to future. (*Place and publisher or URL not provided in source data.*)
12. O'Higgins D. (2023) Impacts of Business Architecture in the Context of Digital Transformation. Available at: <https://arxiv.org/abs/2307.11895> (accessed October 23, 2025).
13. Kusetogullari A., et al. (2025) GenAI in Entrepreneurship: a systematic review. Available at: <https://arxiv.org/abs/2505.05523> (accessed October 23, 2025).
14. Soni N., Sharma E. K., Singh N., Kapoor A. (2019) Impact of Artificial Intelligence on Businesses. Available at: <https://arxiv.org/abs/1905.02092> (accessed October 23, 2025).
15. Nosatov (ed.) (2023) Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo [International economic relations and the world economy]. Nosatov. (in Ukrainian). (*Full publisher details not provided in source data.*)
16. Tendentsii tsyfrovoi transformatsii u svitovii ekonomitsi [Trends of digital transformation in the world economy] (2023). Available at: <https://www.researchgate.net/search> (accessed October 23, 2025). (in Ukrainian/English summary).